

DUMNEZEU ÎN CENTRU - ÎNCEPUTURILE PEDAGOGIEI FRANZ KETT ÎN ROMÂNIA

Interviu cu Enikő M. Kriszta NAGY, soră franciscană din Mellersdorf

Prezența pedagogiei Franz Kett în România datează din anii '90. A fost folosită pentru prima dată de sora Enikő M. Kriszta Nagy, membră a ordinului Surorilor Franciscane Sărace din Mellersdorf, care poartă numele Sfintei Familii, în centrul de zi Nardini din Odorheiu Secuiesc. De asemenea, i se atribuie promovarea pedagogiei în rândul educatoarelor, al învățătorilor și al profesorilor de religie. Am putea spune că, prin activitatea sa, profesorii din Transilvania au avut acces la această pedagogie. Am întrebat-o pe sora Kriszta despre începuturile acestei activități, despre deceniile care au urmat, despre trecut și despre valorile pedagogiei noastre.

1. Cum v-ați întâlnit pentru prima dată cu pedagogia Franz Kett și ce v-a atras?

În 1993 am intrat în comunitatea surorilor franciscane din Mellersdorf, iar timp de mai mulți ani am lucrat la grădinița surorilor Nardini din Odorheiu Mare, mai întâi ca educatoare, apoi ca directoare de grădiniță. În Mellersdorf, în centrul comunității noastre, surorile conduc o școală de formare a profesorilor (Fachakademie für Sozialpädagogik Mellersdorf der armen Franziskanerinnen). Franz Kett a avut o relație profesională cu această instituție și le-a prezentat surorilor și studenților această pedagogie în mai multe rânduri.

În toamna anului 1995, înainte de a începe grădinița, pregăteam materialele didactice, când am dat peste primele publicații ale pedagogiei Franz Kett printre cărțile din grădiniță. Această serie se numea la acea vreme *Religionspädagogische Praxis* (RPP, practica pedagogiei religioase). Conținutul micilor broșuri trimestriale mi-a atras atenția. Acestea erau, în principal, simple schițe ale activităților din grădiniță și ilustrații

ale activităților copiilor. Din imagini se poate observa cum copiii stăteau într-un cerc și că ceva se desfășura încet și treptat în centrul acestuia. Am întrebat-o pe sora Renate ce fel de broșuri erau acestea, iar sora a început să-mi vorbească despre practica educației religioase, despre Franz Kett și despre propriile experiențe, deoarece, înainte de mutarea la Odorheiu Secuiesc, trăise în comunitatea surorilor din München și cunoscuse această pedagogie în grădinița comunității de acolo.

Sesiunile au fost grupate în jurul unui subiect principal, în care temele curriculumului și ale anului liturgic s-au completat reciproc. Am tradus lucrările tematice, am colectat elemente decorative, le-am încercat pe cele traduse în grupul meu și am constatat că atât eu, cât și copiii ne-am bucurat de aceste sesiuni. Cu cât mă implicam mai mult în această pedagogie, cu atât deveneam mai entuziastă. Am avut un sentiment de realizare. Atunci când mă blocam sau nu înțelegeam conținutul sau o anumită activitate, surorile mă ajutau cu traducerea și interpretarea. Am primit multe încurajări din partea surorilor germane și am constatat că erau încântate de interesul meu pentru pedagogia Franz Kett. Pe atunci îmi terminam studiile teologice și am decis să scriu o teză despre pedagogia lui Franz Kett pentru examenul final din 1997. Scopul meu în scrierea acestei teze nu a fost acela de a explica această pedagogie, ci de a împărtăși cu alții ceea ce am învățat și am găsit valoros.

*Contemplație pe tema Joia
Mare în grădinița Nardini
din Odorheiu Secuiesc
(1996)*

În vechile broșuri RPP, autorii nu numai că prezentau desfășurarea contemplațiilor (activităților), dar explicau și rolul unei proceduri în dezvoltarea anumitor abilități ale copiilor. De exemplu, în descrierea unei proceduri scrie „Copiii pot atinge un obiect pe rând”, iar alături de aceasta se explică faptul că „Exercițiile tactile dezvoltă senzația și aprecierea lucrurilor”. Sau, într-o altă temă, copiii se joacă cu mâinile lor

pentru a face să cadă o frunză. Grupul urmărește mișcarea unui copil și apoi o imită. Explicația este următoarea: „Copilul se atașează de grup și grupul se atașează de fiecare copil în parte”. Sau: „Copiii se întind pe jos și închid ochii, simțind pământul cu corpul.” Explicația sună astfel: „Experiența pământului devine trezie: copilul se simte o bucată de pământ”.

O altă temă spune: „Copiii închid ochii. Unul dintre copii ține un clopoțel fără să a-l face să sune. Apoi îl dă unui alt copil și sună din el în timp ce îl pasează. Acest joc se continuă cu fiecare copil care primește și face să sune clopoțelul.” Explicație: copilul este pus în contact cu alți copii prin intermediul unui obiect. Ei exersează diferite abilități: să-și paseze ceva unul altuia, să-și aștepte rândul, să asculte și să lase obiectul să le vorbească.”

Aceste explicații m-au ajutat să interpretez corect activitatea și procedurile din cadrul acesteia. Am înțeles de ce făceam această pedagogie. Am descoperit că totul, adică fiecare mică acțiune are un sens și un scop. Este o pedagogie foarte bine gândită. A avut un mare impact asupra abordării mele pedagogice.

Redactarea acestei teze mi-a dat un impuls suplimentar pentru a învăța mai multe despre această metodă. Una dintre surorile noastre mai în vârstă, sora Ancilla, m-a ajutat la traducerea conținutului teoretic și introductiv. În acest fel, am început să înțeleg ideile de bază ale unei contemplații. Ceea ce am scris în teza mea este valabil și astăzi.

Am scris teza sub îndrumarea profesorului József Marton, care a sprijinit puternic prezentarea acestei noi metode. Superiorii mei, văzând entuziasmul meu deosebit și, presupun, sensibilitatea și angajamentul meu față de această pedagogie, mi-au oferit posibilitatea de a participa la un curs de formare la Steinerschirchen în 1998. Franz Kett și Kristine Krammer au condus această formare. La acest curs am prezentat și teza mea de doctorat, în care am descris contemplațiile pe care le-am predat în grupa mea de grădiniță și în comunitatea mea monahală. Am folosit, de asemenea, fotografiile pentru a ilustra modul în care au fost abordate temele. Pe lângă planurile de lecție, am considerat important să discut și aspecte teoretice, cum ar fi istoria apariției pedagogiei, contemplația drept concept pedagogic, fazele unei contemplații, calitatea și alegerea instrumentelor folosite în această pedagogie, înțelegerea simbolurilor etc. Pe lângă cele de mai sus, mi-am bazat teza pe teme specifice unui an liturgic.

În timpul stagiului, Franz Kett, în loc să se ducă la Ingolstadt într-o joi după-amiază, și-a făcut timp să stea de vorbă cu mine, în timp ce răsfoia teza mea, care avea un mesaj pentru el: pedagogia lui ajunsese în România și era deja folosită într-un fel sau altul. Cea mai mare valoare și cel mai mare beneficiu al acestui training pentru mine a fost întâlnirea cu Franz Kett și cunoașterea instrumentelor folosite în această pedagogie. Am experimentat atmosfera de „contemplare”, tratamentul apreciativ, gradualitatea, importanța detaliilor în ansamblu, iar anumite proceduri au căpătat un sens mai profund pentru mine. Un an mai târziu, în 1999, am participat la un alt curs de formare la Steinerschirchen.

Aceasta a fost prima întâlnire a primului curs de formare a multiplicatorilor. Atunci l-am invitat pe Franz Kett să vină în Transilvania, la care el mi-a răspuns atunci că era prea bătrân pentru a face o călătorie atât de lungă. Cu toate acestea, zece ani mai târziu, în 2009, a făcut-o, iar vizita și cursul său de formare au fost o experiență extraordinară pentru toți cei care au participat.

Primul curs ținut de Franz Kett în România, la Odorheiu Secuiesc (2009)

2. Spuneți-ne, vă rog, cum s-a desfășurat activitatea binecuvântată, care durează deja de zeci de ani, prin care atâtea cadre didactice din Transilvania au ajuns să cunoască și să iubească această pedagogie. Care au fost etapele importante pe parcurs?

În 1998, surorile ne-au încredințat administrarea grădiniței Nardini, Odorheiu Secuiesc. Pe lângă grădinița pe care o conduceam, mi-am păstrat grupul meu, unde am folosit această pedagogie în mod regulat. După aceste cursuri, am dezvoltat și am extins treptat setul de instrumente pentru pedagogia Kett.

În calitate de educatoare de grădiniță, am intrat în contact profesional mai strâns cu Klara Petzinger, pe atunci supraveghetoarea grădinițelor din județul Harghita. Klárka le-a povestit multe educatorilor din județul Harghita despre pedagogia pe care o foloseam. Avea o părere bună despre ea și a înțeles esența acestei pedagogii. Odată, în timp ce evalua una dintre sesiunile mele demonstrative, a spus despre această pedagogie: „Această metodă este ca o bătaie a inimii. Totul se întâmplă într-un ritm aparte, ca o bătaie de inimă.” Comunitățile preșcolare au început să mă abordeze pentru a participa la sesiuni demonstrative în cadrul grupului. Acestea au avut o părere bună despre pedagogia Kett, dar s-a precizat faptul că preșcolarii lor sunt mai energici decât copiii noștri și nu ar avea răbdare pentru o astfel de contemplație. Ne-au invitat să organizăm sesiuni cu un astfel de grup la care au participat și educatori. Am susținut

sesiuni demonstrative în toate grădinițele din Odorheiu Secuiesc și chiar în Chișinău, în multe cazuri în cadrul unor zile metodice. S-a dovedit că această pedagogie funcționează bine peste tot, în orice grupă de copii, iar într-unul dintre cazuri copiii au fost cu adevărat marcați pozitiv de această experiență, potrivit educatoarelor de la grădiniță.

Contemplarea pământului - curs pentru educatoare (2010)

Ulterior, am fost invitată să țin cursuri de formare de cca. 20 de ore organizate de Casa Corpului Didactic al Institutului Pedagogic „János Apáczai Csere János” din județul Harghita. Profesoara de religie de la Liceul „Tamási Áron” din Odorheiu Secuiesc, Nagy Hajnal, și-a adus elevii la mine pentru contemplații despre Advent și Postul Mare. De la ea a aflat despre această pedagogie Judit Ozsváth, care pe atunci lucra în redacția ziarului nostru catolic, și mi-a luat un interviu în 2007 pentru revista *Christian Word*. Judit a promovat apoi pedagogia Franz Kett pe mai multe forumuri. De asemenea, mi-a publicat scrierile în alte reviste și ziare (*Magister, Magyar Közoktatás*) și am acordat interviuri pentru acestea. Apoi, când Judit era deja angajată a Institutului de Pedagogie și Didactică Aplicată al Universității Babeș-Bolyai, am avut ocazia să particip la o conferință științifică organizată acolo, unde am susținut o prezentare în cadrul secțiunii de pedagogie religioasă.

Între timp, am păstrat legătura cu Franz Kett, trimițându-i urări de Crăciun și de Paște, iar el a putut urmări promovarea acestei pedagogii alternative în Transilvania prin intermediul surorii Thekla. În 2009 a fost organizată o săptămână întreagă de formare la Odorheiu Secuiesc, la Centrul nostru de zi Nardini. A participat și Franz Kett, însoțit de sora Thekla. În urma acestui training, am primit o confirmare scrisă de la el că pot promova pedagogia Franz Kett în România prin training-uri tematice.

3. În viața dumneavoastră, dezvoltarea spirituală și cea profesională sunt legate între ele și de pedagogia Franz Kett. Cum v-a influențat această pedagogie ca persoană?

În viața mea, cele două sunt foarte legate între ele. Am primit vocația monahală într-un cerc de copii, în iarna anului 1991, într-o clasă de grădiniță. Focul trosnea în sobă, era o atmosferă minunată, cântam și am simțit într-un mod neașteptat și foarte intim că Dumnezeu umplea cercul nostru. Din această experiență cu Dumnezeu am fost inspirată să devin călugăriță. Acest moment a fost o invitație nu numai la modul de viață monahală, ci și la a o transforma în vocație. Însuși Dumnezeu marchează centrul, elementul atât de esențial în această pedagogie. Tema se desfășoară în centrul cercului, iar acest centru indică, în cele din urmă, o bază a sensului și a existenței.

Imagine de podea dintr-un curs pentru educatoare în Miercurea Ciuc

Timp de mulți ani, a fost pentru mine o sursă de reflecție și de hrană spirituală. M-a făcut să fiu deschisă și receptivă la calea contemplativă a rugăciunii, pe care am descoperit-o în 2004, la un exercițiu al părintelui Ferenc Jálícs. În această retragere am descoperit că „prezența blândă a lui Dumnezeu”, care umple cercul nostru, și prezența blândă a rugăciunii contemplative sunt identice. Am experimentat prezența Lui atât într-un cerc, într-o comunitate, cât și în centrul sinelui meu. Folosind pedagogia Franz Kett, am experimentat încă o dată și am descoperit că, din nou, bunul Dumnezeu umple cercul nostru. În practica spirituală vorbim despre contemplație, despre rugăciunea

contemplativă; și în pedagogia Franz Kett vorbim despre contemplație. În ambele ne concentrăm asupra prezenței noastre și în ambele experimentăm că percepția senzorială ne ajută să intrăm în starea de prezență. Consider că această pedagogie îl poate ajuta pe copilul care este încă în prezent să rămână în această stare de prezență, dar îi poate aduce și pe adulți înapoi în starea de prezență din copilărie.

Ce mi-a dat această pedagogie? Această pedagogie mi-a modelat abordarea pedagogică, mi-a oferit o orientare sigură. Nu pot să exprim adecvat în cuvinte, dar, dacă o scot din viața mea monahală, nu mai rămâne mare lucru.

Această pedagogie deschide inima, oferă abilități de viață, educă o persoană responsabilă, capabilă de relații, care caută sensul vieții, creativă, care trăiește cu speranță.

4. Ce sfat le-ați da celor interesați să pornească pe drumul pedagogiei Franz Kett, la ce ar trebui să fie atenți?

Fiți perseverenți în cunoașterea în profunzime a acestei pedagogii. Încet, esența se desfășoară în fața noastră. Ea trebuie abordată cu umilință și să fie bazată pe aspecte practice. Cred că este important ca persoana să aibă o viață în rugăciune, o relație cu Dumnezeu, o întărire a relației Eu-Tu în viața lor personală, în opoziție cu relația Eu-Obiect, o tratare apreciativă a oamenilor, a naturii și a obiectelor.

Contemplație pe tema Vinerea Cenușie în grădinița Nardini din Odorheiu Secuiesc (1996)

Interviu realizat de István Nemes